

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Univers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prave
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

8. Quid iuris habeant Beneficiarii in suorum beneficiorum fructibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

entia lucrificat distributiones, ac si stas horis adesse, officijs diuinis? *Quæstionem hanc mouet id, quod habetur in c. sepe citato, Consuetudinem: ubi tanquam iusta causa absentiam excusans, adfertur euadens utilitas Ecclesie: sed in c. Cum non doceat, de Elect. in 6. oppositum videtur esse constitutum. Glo. hæc duo iura conciliat hoc modo: Aut distributiones dantur Canonico absentibus ab ijs, qui interfunt, & eas licite Canonici retinet: & de hoc sermo est in c. Consuetudinem. Aut non dantur, & tunc eas Canonici absens tuta conscientia non accipit, & hoc est, quod dicitur in c. Cum non doceat. Sed probabilis est quod alij: ut Ioan. Andr. in r. 1. de Cler. non resi. in 6. ad propositæ solutionem quæstionis tradiderunt, ita distinguentes: Aut de more, eam ob causam distributiones absentibus Canonico debentur, aut non debentur. Si primum, tuto eas Canonici obtinet, hanc enim consuetudinem approbat Pontifex in c. ita Consuetudinem, si secundum, tunc ei distributiones non debentur: & hoc est, quod insinuat in c. Cum non doceat. Vnde Archid. c. 1. de Cler. non resi. in 6. ait, consuetudinem non esse improbandam, qua Canonici, cum absunt pro negotijs suarum Ecclesiarum utiliter agendis, quotidianas distributiones lucrantur, ac diuinis off. intereant.*

Decimo quinto quæritur, Quid Synodus Tridentina statuerit de quibusdam Canonici in absentia distributiones lucrantibus. Respondeo, sess. 24. c. 8. de Reform. constituisse, vt Canonici, qui in singulis Cathedralibus Ecclesijs, vbi id fieri commode potest, institui debet iuxta formulam à concilio ibi præscriptam ad excipiendas penitentium confessiones, distributiones lucrificat, dum in ecclesia penitentium confessiones audit, perinde, ac si stas horis adesse in choro. Item sess. 22. c. 3. de reform. decernit Synodus: vt si alicui ex his, qui habent dignitates in Ecclesijs Cathedralibus, vel collegialibus, iure, vel consuetudine, iurisdictione, administratione, vel officium non competat, seu extra ciuitatem in diocesi cura animarum imminet, cuius, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in curam ecclesie residerit, ac ministraverit, tanquam presens sit, ac diuinis inseruit, in Ecclesijs Cathedralibus, ac Collegialibus, habeatur. Hæc in ijs tantum Ecclesijs constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dicta dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & proventuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis. Hæc ibi.

Decimo sexto quæritur, An ad lucrificandas distributiones, opus sit, vt Canonici non solum in choro stas horis inter sint, sed etiam vt vna cum alijs preces horarias decantent. Hanc quæstionem supra diluimus, cum de horis Canonici ageremus.

Decimo septimo quæritur, An Collegium Canonico-rum sine Episcopo possit statuta condere de distributionibus eerta ratione & modo diuidendis? Respondeo, posse, quando nihil contra episcopi iurisdictionem, aut contra ius commune constituitur. Francus in c. Consuetudinem §. statutus, n. 2. de Clericis non resi. in 6.

CAP. VIII.

Quid iuris habeant Beneficij in suorum beneficiorum fructibus.

Illud præmittendum; grauem & difficilem esse quæstionem de iure, quod habeat Beneficij in fructibus, quos colligunt ex suis beneficijs. Et in primis quæritur, An Beneficij sint vere & proprie, ac simpliciter domini, An vero potius usufructuarij, An vsuarij in fructibus, quos ex beneficijs percipiunt? Nauarrus edidit libellum de Redditibus Ecclesiasticis, in tres quæstiones præcipue distributionum: vbi tandem multis concludit, Beneficij non esse dominos fructuum suorum beneficiorum, nec usufructuarios,

sed tantum vsuarios, quibus licet solum accipere, quod est sibi necessarium ad victum contra Nauarrum sententiam, libellum postea Franciscus Sarmientus scripsit, quatuor in partes diuisum: vbi conatur ostendere, beneficiarios dominium simpliciter habere fructuum, quos ex suis beneficijs quotannis percipiunt. Idem Nauarrus deinde in sua sententia defensionem, contra Sarmientum Apologiam vulgavit. Tandem Antonius Marfilus Coldenensis, Salernitanus Archiepiscopus tractatum concipit, quo Sarmienti opinionem confirmat, & Nauarrum sententiam confutat. Tractat Redoanus in opusculo de spol. eccl. q. 3. de potestate circa fructus & res Ecclesie Clericis concess.

Sciendum est, in hac controuersia, appellatione Domini intelligi liberam facultatem, qua quis suo nomine & auctoritate de re sua statuere potest quidquid ipse voluerit, sive in vita, sive in morte. Vnde licet secundum Ius ciuile, dominium proprie non sit nisi in reb. coporatis: præsentem tamen loco, vbi quæritur, habeant nec ne Clerici dominium fructuum, quos ex beneficijs in annos singulos capiunt, dominium accipiunt pro quasi dominio, hoc est, pro iure, quod Beneficiarius habet in suo beneficio, quod inter res corporis expertes habetur: & usufructus intelligitur in præsentem quæstione ius, quod habet Clericus vtendi in vita, non in morte solum, fructibus beneficij sive in suos, sive in alios, salua ipsius beneficij substantia. Vfus vero accipitur pro iure, quod habet Beneficiarius in vita tantum, non in morte, vtendi ipsius beneficij fructibus, sui tantum commodi gratia, non aliter, saluo quoque & integro ipso beneficio. Et ideo quæstio est, An Beneficij in fructibus suorum beneficiorum comparentur usufructuarijs, an vsuarijs tantum?

His positis. In præsentem controuersia Sarmientus in suo libell. par. 2. c. 8. viginti sententias recensuit: Sed plus, quam par est, eas multiplicauit, cum ad quatuor duntaxat, vel tres, aut etiam duas commode reuocari queant.

Prima igitur sententia est quorundam afferentium, beneficiarios non esse simpliciter dominos, vel usufructuarios in vita, sed vsuarios tantum, hoc est, nihil tuta conscientia ex fructibus beneficiorum posse retinere ultra id, quod est necessarium ad commodam ipsorum sustentationem, & quidquid superat, in vsus pios, sive in vsus pauperum, erogare debere, quod nisi fecerint, eos lethali iniuria crimine & scelere obstringi, furum committere, & ad restituendum secundum conscientiam compelli. Sic Archidiaconus in cap. Statutum §. Assessorum, de Rescript. in 6. & capit. Episcopus p. 12. quæstio. 1. & distinct. 44. In principio. Sic etiam Gloss. in cap. vlt. de Pecul. Cleric. & in cap. Quia nos, de Testam. Hanc opinionem secutos fuisse triginta quatuor Auctores, refert Antonius Marfilus. Sed meo iudicio eam secuti sunt Alexander par. 3. quæst. 56. numer. 5. quæstio. 2. & 3. Palud. in 4. distinct. 24. quæst. 3. art. 4. ad finem. Pelag. de Planctu Eccl. cap. 28. Henricus Quodlib. 81. quæst. 27. Richard. quarto distinct. 45. art. 3. qua. 1. Maior. in quarto. distinct. 24. quæst. 17. B. Antonin. 3. par. sit. 15. cap. 1. §. 19. Angelus verb. Clericus 3. num. 1. & 4. Rosel. verb. Restitutio 14. nu. 6. & 7. Armil. in verb. beneficium num. 41. & verb. Clericus n. 55. & 56. Petrus Sotus de Inst. Sacerdo par. 2. de rit. Sacerd. lect. 5. de bonis Ecclesiarum usu. ¶ al. 10. l. 4. c. 42. & seqq. & hi inter Theologos. Inter Iuris vero Canonici Doctores Innocentius, Ioannes Andreas, Calderinus, Antonius, Abbas, Ancharanus, Dominicus, Francus, Apud Antonium Marfilum: Et apud Redoanum tract. de spol. ecclesiast. q. 3. versiculo, ex prædictis habes. Et testibus Antonio Marfillo, & Sarmiento par. 2. capit. 1. Iason, Barbarius, Decius, aiunt, eam esse communem sententiam. Immo Archidiaconus affirmat in capitul. statutum §. Assessorum, de rescript. in 6. quem citat Zabarella in capit. vlt. de pecul. Clericor. esse hæreticum, in Iure Canonico contrarium assertere: hanc sententiam acriter defendit Nauarr. loc. supra citatis.

Altera sententia est afferentium Beneficij fructuum benefici-

beneficij vere dominium habere, ita ut in quolibet vsu impenderint, peccare quidem, sed non quia alienum vsu pauperum, sed quia vane consumpserint. Huic opinioni adhaerent Sorus lib. 10. de Insti. q. 4. ar. 3. Turcote. ca. Si priuatum. 12. q. 1. c. Nulli. eadem causa. q. 5. Bellamera. cap. Cum venerabili. de excep. nu. 46. & 47. Alexandrin. Cardin. dist. 44. in summa. Adrian. 4. de Resitu. q. qua incipit: Pro clariori Silu. Resu. 3. q. 5. Tabien. eod. verb. 19. Couacr. testim. c. Cum in offic. n. 3. Atque hanc sententiam contra Nauarrum tuetur, & defendit acerrime Sarmetus libello predicto par. 4. per sex integra capita, eiusdemq. sententiae fuisse tradidit Antonius Marilius in suo illo tract. quem superius allegauit, quadraginta quinq. Auctores; verum sine delectu enumerauit.

Tertia sententia est Hostien. in c. ult. de Pecul. Cleric. & c. Cum in officijs. & c. Rotum. 2. de test. ubi sentit, Beneficiarios, qui habent beneficia cum administratione, quales sunt Parochi, & caeteri curam animarum, vel dignitatem, vel Personatum, vel Praeposituram, vel Canoniatum, vel aliud beneficium à caeteris distinctum habentes, fructuum dominio carere; ac proinde vsuariis comparari, cum aegrotantes, vel morientes de fructibus beneficiorum statuunt: & dum viuunt ac valent, comparari vsufructuarijs: caeteros vero Beneficiarios simplices, qui praebendas distinctas non habent, sed tantum ad exitum anni, vel quotidie per partes accipiunt fructus, esse fructuum illorum aominos, & idcirco esse eos vsufructuarijs similes. Glossa in c. praesenti. verbo. reseruari, de offic. ordinarij in sexto ait: Beneficiarios administrationem habentes, dum viuunt, ac bene valent, esse vsufructuarios, hoc est, posse in suos & aliorum vsus beneficij fructus impendere: at in aegritudine constitutos, aut in mortis articulo, esse tantum vsuarios, quoniam testari iure nequeunt, sed sibi necessaria tantum percipere: caeteros vero, qui carent administratione, & vitae, & mortis tempore vsufructuarios esse. Idem videtur docere alia Glossa in c. litteris, de probat. At Glof. in c. ult. de Pignorijs. c. Quia nos, de testam. c. Si quis sano, de Peculio Cleric. ca. Cum olim, de rerum permutat. simpliciter docet, Beneficiarios quoluissse tantum vsuarios, quia tantum sibi sumere possunt, quod est ad victum & vestitum necessarium: nec testari possunt de beneficio omnium fructibus, nec donare nisi in communes pauperum vsus.

Quarta sententia est Caietani, qui secunda secunda. qu. 185. art. 7. censet Episcopos, quorum Ecclesiae amplos & vberes prouentus ac fructus reddunt, lege iustitiae debere in vsu pauperum impendere, quidquid superest ultra portionem ad ipsorum commodam sustentationem necessariam: ac proinde eius, quod est reliquum, nullum dominium habere, ita ut id totum in communes vsus pauperum erogare iustitiae lege cogantur. Alios porro Beneficiarios inferiores quoslibet, siue magnos, siue modicos habeant redditus annuos, nulla lege iustitiae, nisi tantum charitatis & misericordiae debere quod ipsis abundat, in vsu pauperum communes elargiri. Hoc ideo docuit Caietan. quia ipse coniecit, ubi Episcopi amplos ex Ecclesijs redditus habent, quartam partem quae olim ex bonis Ecclesiae pauperibus dari solebat, sibi vsurpasse, ac proinde amplissimos prouentus habere: quia cum facta est diuisio bonorum Ecclesiasticorum, quae antea communia erant, Episcopi omnium tunc diuisim, sibi quartam partem pauperibus debitam sumpturunt, imo etiam partem, quae in vsu Ecclesiarum in sumi deberet, cum passim videamus Ecclesias ipsas ad suos vsus, redditus aut modicos, aut pene nullos habere. Caietani sententiam sequuntur quidam iuniores, Petrus Sorus de vita sacerdot. lect. 3. Ledesmius in 4. q. 18. art. 5. ad finem: licet Petrus Sorus id senserit, de omnibus in vniuersum Beneficiarijs: Caietanus vero, & Ledesmius solum de Episcopis & Abbatibus, pingues redditus habentibus, id expresse tradiderunt. Gab. 4. dist. 15. q. 8. ar. 2. concl. 5. primam & secundam sententiam, ut probabilem proponit. Haec tenus de Auctor. sententijs.

Quod attinet ad hanc controuersiam: prima opinio, Archidiaconi scilicet, & aliorum, cum iure Canonico, & sanctorum Patrum testimonijs conuenire plurimum videtur. Ea enim non, ut quidam interpretantur, sed sic intelligitur: Beneficiarios portionis ad honestam & commodam sustentationem necessariae dominium habere, sed eius quod superest, ex fructibus beneficij tantum vsu & administrationem obtinere: ita ut totum id reliquum quod superest, iustitiae lege, & non solum misericordiae & charitatis: in communes pios vsus impendere debeant. Dominium quidem portionis sibi ad vitam vsu necessariae habere, ex eo constat, quod in vniuersum operarius mercedis & stipendij sibi ob laborem debiti dominium acquirit: at Beneficiarius, vere est in Ecclesia operarius: ergo fructus beneficij sibi ad vitam necessarios suos facit, quemadmodum miles stipendium. Deinde non est potior ratio, cur pauperes fiant domini quartae partis sibi ex Ecclesiae bonis assignatae: & Ecclesiae similiter dominium acquirant tertiae partis sibi datae, ad fabricam, quam quod Episcopi, & caeteri Beneficiarij portionis sibi ob laborem & operam destinatae, dominium assequantur. Praeterea haec opinio quod attinet ad id, quod docet Beneficiarios lege iustitiae debere in pauperum vsu erogare, quod illis superest ex fructibus beneficiorum, ut dixi, plurimum cum ipso iure Canonico congruit, ex quo mirum multis in locis colligitur beneficiorum redditus esse Clericis datos, vel à pijs & religiosijs viris, qui Ecclesias dotarunt, vel ab ipsa Ecclesia, quae beneficia dotauit, hac lege & conditione, ut ex ipsis sibi Beneficiarij sumerent, quod est ad vitam vsu necessarium, & reliquum in vsu pauperum erogarent. Clemens libro 2. Constitutionum Apostolicarum. cap. 34. & libro 4. cap. 8. plane testatur esse decimas ad Clericos, & pauperes sustentandos ab Ecclesia institutas: & propterea appellat eas Patrimonium Clericorum & pauperum: sed beneficia magna ex parte sunt ex decimis constituta. Ibidem etiam dicitur, Episcopos, bonorum Ecclesiasticorum dispensatores administratoresque esse: & oportere eos cum iustitia, ut ipse ait, ea bona pauperibus dispensare, & cum ipsis Ecclesijs communicare. Idem penitus liquet ex constitutione Vibani I. primo temp. Conciliorum. & cap. Res Ecclesiae, 10. q. 1. ait idem Pontifex: Res Ecclesiae non quasi propria, sed ut communes, & Domino oblatae, cum summo timore non in alios quam in praefatos vsus sunt fideliter dispensanda. Idem & ex Origine Homil. 16. in Mattheum. Prope 10. lib. 2. de vita contemplatiua, ca. 9. Bernardo in Epistol. ad Falconem, qua est 2. Concil. Antiochen. cap. 25. Tribariensi cap. 13. Aquil. granensi c. 7. ex Gregorio, ut habetur 12. qu. 1. c. Quia iustitiae: nias: ex Ambrosio in cap. Aurum Ecclesiae habet. 12. q. 2. & c. Conuenior ipse. 23. q. 8. ex Hieronymo item, ut habetur in c. Gloria Episcopi. 12. q. 2. & cap. Quoniam quidquid. 16. q. 1. & ex multis decretis quae habentur 12. q. 1. In his locis habetur, Episcopos esse procuratores, aut quasi patres pauperum, dispensatores, & administratores bonorum Ecclesiasticorum. cap. Si priuatum 12. qu. 1. habemus ex Augustino, Clericos procuratorem gerere. Idem 14. q. 1. §. 1. & cap. Ex Canonib. 16. q. 1. Clerici dicuntur defensores bonorum Ecclesiae, cap. Quorum vices. dist. 68. dicuntur patres & procuratores: & huiusmodi bona, esse Clericorum alimenta, patrimonia pauperum, vota fidelium, pretia peccatorum: hoc est, bona quae pijs & religiosi homines studio misericordiae, & charitatis Ecclesiae obtulerunt ad alendos Clericos, ad pauperes sustentandos, ad sua peccata redimenda. Item olim Ecclesia constituit, ut ex redditibus & bonis Ecclesiae, hoc est, primitijs & oblationibus, fierent quatuor portiones: prima, in vsu Episcopi: secunda, in sustentationem Clericorum ministrantium, & seruientium in Ecclesia: tertia, in ipsius Ecclesiae vsu: quarta, in subsidia & alimenta pauperum. cap. De redditibus c. Quatuor. c. cognouimus. c. Mos est. 12. q. 2. Ex his omnibus colligi videtur, bonorum Ecclesiasticorum, vnde sunt beneficia instituta, hanc esse naturam & condi-

tionem, vt ex ipsis episcopi, ac ceteri ecclesiastici capiant, quod est sibi ad vitæ vsus necessarium, & reliquum quod superest, in pios vsus impendant.

Verum secundæ opinionis Auctores, ad hæc omnia respondent Canones & lra, in quibus episcopi dicuntur dispensatores, procuratores, administratores, & patres pauperum, & bona ecclesie esse pauperum patrimonia, & alimenta, & in quatuor partes iustitiæ legibus debere distribui, locum habere in bonis ecclesiasticis eo tempore, cum nondum erat bonorum ecclesiasticorum in quatuor partes facta diuisio. At vero diuisione iam facta, si cur pauperes facti sunt domini quartæ partis sibi assignatæ, sic ecclesie dominium acceperunt tertie sibi daræ, & Clerici secundæ partis, quæ ipsis obrigit, & episcopi primæ. Nec mirum est, quod prima pars quæ data est episcopis, incrementum acceperit: quia totum illud incrementum, in bonum dominorum, hoc est, episcoporum, eessit: res enim cum augetur & crescit, domino suo vna cum ipso emolumento quaeritur.

At enim contra hos facere videtur, quod bonorum ecclesiasticorum hæc conditio esse videatur, vt ex ipsis Clerici percipiant portionem tanquam laboris mercedem sibi debitam, & ad vitæ vsus necessariam, & reliquum in pauperum subsidium, & alios pios vsus erogetur. Nam *Actuum qv vto*, prima bona, quæ sunt ecclesie data, hac conditioe & donata fuisse constat: ergo etiam post diuisionem factam, bona ecclesie naturam & conditionem suam retinent: nec enim diuisio eorum substantiam mutauit. Deind: Synodus Tridentina sess. 25. c. 1. de reformatione, sic ait: *Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Cathagineni non solum iubet, vt Episcopi modesta supellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint: verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei celum ac vanitatum contemptum praeseruat. Ommino vero eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesie consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, ijs, vt pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: immo quam maxime potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vnde multorum malorum in Ecclesia seminarium exeat, penitus deponant. Quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, tam secularia, quam Regularia obtinentibus, pro gratia sui conditione obseruari, sed ad Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Roman. Pontificem, cum vniuersalis Ecclesie administratio nitatur, nefas videri potest, non ijs etiam virtutum insignibus, ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ merito omnium in se oculos conuertant. Hæc ibi: Bernardus etiam, quamuis de tempore, quo erant iam beneficia diuisa, ait tamen, illum Fulconem, quem paulo ante nominauit, ita alloquens: [Veruntamen quæ sunt illa tua beneficia Ecclesie? Recte, quia surgis ad vigilias: vadis ad Missas: horis chorum nocturnis, diurnisque frequentas. Beneficis: Sic Ecclesie præbendam gratis non accipis. Dignum est, vt qui altari deferuit, de altario viuat. Conceditur ergo tibi, vt si bene deferuis, de altario viuas: non autem de alterio luxurieris, vt de altario superbas, vt inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria de argentata, varia griseaque pellicia à collo, & manibus, ornatu purpureo diuersificata. Denique quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, ac rapina est, sacrilegium est.] Idem Bernardus in Epistola 42. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum: [Clamant, inquit, nudi, clamant famelici, conqueruntur, & dicunt: Dicite Pontifices, in fræno quid facit aurum? nunquid à fræno repellit frigus, siue esuriam? Nobis frigore, & fame laborantibus conferunt tot mutatoria, vel extensa in per-*

ticis, vel plicata in manticis. Nostrium est, quod effunditis: nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. Vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostri necessitatibus detrahitur, quid accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala de vna prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando petitis, & nos spoliando perimitis: lumenta gradiuntur onusta gemmis, & nostra non curatis crura nuda caligulis? Annulli, catenulae, & tintinnabula, & elauaræ quaedam corrigiæ, multaque alia tam speciosa coloribus, quam ponderibus pretiosa, multorum dependent ceruicibus: fratrum autem lateribus nec semicincta miserantes apponitis? Huc accedit, quod hæc omnia nec negotiationis studio, nec proprio manuum exercitio vobis elaborastis, nec iure hæreditario possidetis.] Hæc eo loco Bernardus.

Præterea post factam diuisionem bonorum Ecclesie loquebatur Gratian. in capitul. *Episcopatus* 14. q. 1. §. Quia ergo, vbi sic ait: *Aliud est sua possidere, aliud est communium proteratorem esse. Canonici non possident sua, quiares Deo oblatæ non sunt alicuius: videntur enim rebus Ecclesie non vt suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis. Et paulo inferius: Ipsi (nimirum Canonici) non sua possident: ita nec sua repetunt, sed res Ecclesie, quarum procuratorem gerunt. Idem capitul. *Nu. 12. q. 1. §. Si ergo*, idem Gratian. ita scribit: *Sicut perfectione charitatis manente, secundum discretionem Ecclesiarum, distributio sit Ecclesiarum facultatum, dum alij possessiones huius Ecclesie ad dispensandum committuntur, ex quibus licet res Ecclesie omnibus debeant esse communes: primum tamen sibi, & sua Ecclesia deseruientibus necessaria (Episcopus) subministrat, reliqua quæ supersunt fidelium vsibus ministrantur. Ita & præbende Ecclesiarum eadem charitate manente, pie & religiose possunt distribui: nec tuos rebus Ecclesie, vt propriis, sed vt communibus utilitatibus deseruientur: vt ex his quæ sibi assignata sunt, primum sibi necessaria percipiat: si quæ vero suis necessitatibus supersunt, in communes vsus Ecclesie expendat. Ita Gratianus.**

Postremo, cum eadem quoque facta iam erat bonorum Ecclesie diuisio, loquuntur Romanorum Pontificum Decreta, in toto Titulo de Testamentis: & tamen in c. 1. prohibetur Episcopus testamentum facere de rebus ex Ecclesia, siue beneficio quaeritis. In c. cum in officio, ex Cetero Later. dicitur, *Quidam Clerici ab Ecclesia suis mutuo beneficia perceperunt: bona per eas acquisita, in alios transferre presumpserunt. Hoc igitur quia antiquis Canonibus constat inhibuit, nos indermatati Ecclesiarum prouideri volentes, siue intestati accesserint, siue alios conferre voluerint, penes Ecclesiam easdem bona precipimus remanere. Et c. Adhæc, Alexander III. sic ait: *Innotescat quod Clerici de mobilibus, quæ per Ecclesiam sunt adepti, de iure testari non possunt. Viuentes tamen & sui compotes, moderate valent aliqua de bonis ipsis, non ratione testamenti, sed elemosyne intuitu erogare in agriuitudine constituti. Et cap. Quia nos, idem sic inquit: *Lites Clerici de his quæ paterna successione, vel cognationis intuitu, aut artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut aliorum, non habito respectu ad Ecclesiam, peruenerunt ad ipsos, libere disponere valent. De his tamen quæ consideratione Ecclesia perceperunt, nullum de iure possunt facere testamentum. Ex his percipitur, Beneficiarios vltra portionem sibi ad vitæ vsus necessarium, reliqua quæ ad fructus beneficiorum supersunt, in communes indigentium utilitates erogate debere. Sed dubie est quaestio, num lege iustitiæ, an solo misericordie & charitatis iure id præstare cogantur: de qua re proxime sequenti quaestione dicemus.***

Secundo quaeritur, An beneficiarius si quod superest ex fructibus beneficii, in alios vsus præterquam in communes utilitates pauperum, vel Ecclesiarum egentium insumat, violat iustitiæ legem, ita vt tantundem ex suo patrimonio in vsus indigentium refundere debeat? Plurimum enim interest lege ne iustitiæ id facere cogatur, an solo iure charitatis: nam si primum dixeris, fateri quo-

que debes, nisi id præstitent, cum ex patrimonio tandem compensare debere, quantum ex ijs, quæ superfluit, in alios usus impendit: imo ij quibus dedit, restituere pauperibus, vel Ecclesiæ debent accepta, si Beneficiarius reddere, aut recuset, aut non possit. Si secundum concesseris, peccat quidem Beneficiarius dando quod supererat, quibus non debet: sed nihil restituere cogitur. Nauarr. *in citato Libello de redditibus Ecclesiasticis*, leuere & rigide Beneficiarios censet debere omne id, quod sibi superest ex fructibus beneficiorum restituere; si in alios usus impenderit, præterquam in communes egentium necessitates: & hanc putat esse sententiam Archidiaconi, & aliorum, quos superiori quæstione in prima opinione protulimus. At enim ab ijs, qui fundarunt & dotarunt Ecclesias, ex quorum bonis sunt erecta beneficia, res, vt pote possessiones, fuisse Ecclesiæ donatas hac lege & conditione, vt Beneficiarij ex ipsis necessaria sibi sumerent, & reliqua quæ ipsis supererant, in communes utilitates indigentium erogarent. Vnde colligit, redditus beneficiorum cum hoc onere transire in eos omnes, ad quos transferuntur, quia est onus non personis Clericorum, sed beneficiorum fructibus impositum: ac proinde siue transeant ad Reges & Principes, siue ad milites, siue ad quosuis alios, huic oneri esse subiectos, & cæteri, qui in superiori quæstione secundam sententiam secuti sunt, arbitrantur, hanc opinionem omnino esse falsam, tum quia veteres Canones, & iura, quæ permulta sunt, in quibus Clerici dicuntur res communes possidere, locum habent dumtaxat in illis Clericis, qui olim communem vitam agebant, nihil proprium habentes, & in Episcopis, quorum tunc erant bona Ecclesiarum communia in omnium indigentium usus distribuere, prout cuiusque necessitas postulat, tum etiam, quia postquam facta est beneficiorum distinctio, Clericis itidem & Episcopis assignata est portio, quæ ipsis tanquam laboris merces, & operæ ac ministerij stipendium debetur: quæ si amplior & maior effecta est, quam fuerat initio, non continuo sequitur, vt quod superest, pauperibus debeat: quia cum res decreuerit, aut crescit, suo domino prodest, aut nocet. Mhi quidem, vt ingenue fatear, nec omni ex parte Nauarr. nec Soti sententia placet. Illius enim opinio rigidior est, & feruor videlicet, quam par est: huius vero liberior & laxior. Contra Nauarrum facit, quod et si Archidiaconus, & plerique alij, tum Theologi, tum Pontificij Iuris Interpretes, cum eo sentire videantur, videlicet, Halensis, Richardus, Henricus, Paludanus, Gerson, Gabriel, Antonius, Maior, Hostiensis, Innocentius, Andreas, Caldeanus, Lignanus, Antonius, Ancharanus, Abbas, Dominicus, Felinus, Astensis, Angelus, Rosella: non tamen expressim docent, beneficiorum redditus ad quosuis transire cum eo onere, vt quæ superfluit, in egentium communes usus impendere debeant. Nec firmis argumentis Nauarrus concludit, pios homines sua bona Ecclesijs dedisse hac conuentione, & lege, vt Clerici sibi ex eis necessaria caperent, & quæ superfluit, pauperibus largirentur. Contra Sotum vero facit in primis, quia nullam fere differentiam constituit in hac parte inter Beneficiarios, quibus ex beneficiorum fructibus multa superant, & inter laicos, qui opibus abundant: nam vtique, *iuxta Soti sententiam* sola charitatis lege, debent quod superest, indigentibus erogare.

Nec obstat, quod responderi Sotus, arctiori vinculo Clericos, quam Laicos obstringi: nam non explicat in quoniam arctius illud vinculum consistat, nisi forte, iustitiae lege Beneficiarios dicat, non laicos teneri: Ego autem quamuis concedo Beneficiarium iustitiae lege non cogi, quod sibi superest pauperibus elargiri: affirmo tamen lege & præcepto Ecclesiæ, non solum charitatis iure cogente id facere debere. Deinde, quia Sotus, & alij qui illi assentiuntur, aiunt, Canones & iura quæ decernunt, vt Clerici sibi tantum necessaria sumant, quæ vero superfluit, in communes pauperum utilitates impendant, lo-

cum solum habere in Clericis, qui olim communem vitam agebant. Ego vero, vt in superiori quæstione tradidi, arbitror in vniuersum veteres Canones & iura loqui de omnibus bonis, quæ Clerici ex Ecclesijs, & beneficijs acquirunt, siue ante, siue post beneficiorum diuisionem factam. Et ita eos Canones intellexisse videntur etiam prædicta beneficiorum facta diuisione, S. Bernardus, Gratian. Prosper. Synodus Tridentina, Glossa, & omnes loci Canonici Doctores, & supra citati Theologi, quibus puto magis in hac parte fidem esse habendam, quam Soto, & quibusdam alijs Theologis iunioribus.

Mihi itaque in hac controuersia duo videntur veriora: Vnum est contra Nauarrum, Beneficiarios non lege iustitiae debere, quod superest dare pauperibus, sed iure misericordiae charitatis præcepto, item & lege, quam ecclesiæ Canones personis beneficiorum, non reous aut fructibus beneficiorum, imposuerunt. Quo fit, vt ipsi beneficiarij lege quidē & præcepto, sed ab ecclesia posito, debeant quod supererat ex beneficijs in communes egentium utilitates insumere: cæteri vero, ad quos huiusmodi bona transeunt; hac lege & præcepto iure liberi, quamuis charitatis lege teneantur. Alterum contra Sotum mihi videtur longe verius: Beneficiarios, etsi sola lege charitatis, non iustitiae obligentur, debere tamen quod abundat ex fructibus beneficiorum, in pauperum vel Ecclesiarum communes, consuetas & frequentes necessitates, quales nullo vnquam tempore desunt, impendere. Ita vt Beneficiarij à laicis hac ratione differant, quod opulenti laici si nulla pauperum extrema, vel quasi extrema, aut gratis indigentia occurrat, possint licite retinere, vel ad augendam rem suam domesticam & familiarem, vt ad superiorem & altiore vitam conditionem & statum perueniant, ac proinde ad honorem & dignitatum gradus ascendunt: vel ad donandum quibus voluerint, vel ad commodius & lautius viuendum, dummodo tamen eleemosynas dent, quibus ordinarijs & communibus pauperum necessitatibus subueniant: At vero Beneficiarius, quod superest ex fructibus beneficiorum, in communes & solitas pauperum necessitates debet impendere; tamen si nulla extrema vel grauis egentium necessitas urgeat. Quapropter in multis etiam lethaliter peccant Beneficiarij, quoniam contra sacros Canones & iura ea, quibus abundant, retinent: cum tamen diuites sæculi, etiam quæ superfluit sibi seruantes, non semper lethaliter peccent. Nam si Beneficiarius, quod ex fructibus sibi redundat, insumat in venationibus, in canibus, vel equis nutriendis, in ludis, in paratis, scurris, & alijs otiosis hominibus sustentandis, in pompa, in fastu, & luxu, in epulis & conuiujs, in voluptatibus & delicijs, & huiusmodi alijs reb. inanibus, lethali se culpa commaculat: item si suorum alioqui non indigentium fortunas amplificet, si item primigenia constituat, si amicis & notis nihil indigentibus donet, vt eorum rem familiarem augeat, & ad altiore vitam conditionem prouehat, in honorem & dignitatum gradibus collocet: lethale etiam peccatum admittit. Præterea de beneficij fructibus testamentum condere iure communi non potest: & tamen in his extra grauem, vel extremam pauperum egestatem, laici lethaliter non peccant, si opibus abundant, quoniam Beneficiarios fructibus & redditibus affluere, Canones & iura prohibent, laicos non item: ergo Beneficiarius, si quod superest, in alios usus, præterquam in communes & vtilitates indigentium necessitates impendat, graui se crimine obstringit, sacris Canonibus violatis, qui hæc omnia, & id genus alia in Clericis vetere, vt eos ab omni auaritia, ambitione, superbia, & luxu procul auertent. Hinc est, vt Beneficiarij, in quibus hæc aueruantur, offensionem non paruum, nec leuem populo præbeant. Constat etiam ex dictis, eos Beneficiarios lethale quoque peccatum committere, eo solo, quod habeant in animo non insumere superflua ex beneficijs in communes & ordinarias indigentium necessitates, etiam si struerint illa in usus grauius vel extreme indigentium erogare.

Queres, reus ne sic lethalis peccat Beneficiarius, qui cuiuslibet mendico sibi occurrenti, & petenti elemosinam, & communitantum, non extrema aut graui necessitate laboranti, non dat ex eo, quod sibi superest ac redundat? Respondeo, S. Thom. quoadlib. 8. ar. 12. minime, quia licite potest vni denegare, quod referuat alteri aequaliter indigenti. Queres secundo: debeat ne Beneficiarius pauperes & indigentes perquirere, quibus quae sibi superflua largiatur? Respondeo, cum eodem S. Thom. loco citato, nequaquam: quoniam mendici pauperes passim occurrunt, de more victum & vestitum quaritantes. Et quamquam istiusmodi homines non occurrerent: non de sunt tamen vsuam hospitalis domus, & alia loca causa communis pietatis extructa, in quibus aegroti, senes, infantes, pueri, & alij egeni sustentantur, quibus Beneficiarius dare & potest & debet ex ijs, quae reliqua sunt, nisi in alios pios vsus illa impendat. Queres tertio, An studium aliquod, & diligentiam adhibere debeat in hominibus querendis, qui extrema vel graui necessitate vexantur? Respondeo, minime, satis enim est si illorum inopiam subleuet, vbi de illa fuerit certior factus, vel parato sit animo ad subueniendum egentibus. Demum si queres, An cum generatim beneficiarius noverit necessitates Christianorum communes, quales fere sunt eorum, qui in carceribus & vinculis tenentur, debeat ad miserias hasce subleuandas aliquid impendere, ex sui beneficij fructibus. Respondeo dum nullam esse speciatim huiusmodi calamitatem referierit, satis erit; si in alios communes & frequentes indigentium vsus, quae abundant, infumat.

His quae haecenus dicta sunt, obijciuntur nonnulla, Primum, *id quod habetur in Conc. Trid. sess. 24. c. 12. de reform. Prouisi de Canonicatibus & dignitatibus: publicam fidei professionem faciant? alioquin fructus non faciant suos.* Ergo a contrario sensu, Beneficiarij fructus possunt suos facere. Ibidem quoque statuitur, *ne obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegialibus Ecclesiis dignitates, Canonicatus, Præbendae, & Portiones, liceat abesse ab eisdem Ecclesiis ultra tres menses quolibet anno alioquin primo anno priuatur vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendae, ac residentiae fecit suos: quod si iterum eadem fuerit vsus negligentis, priuatur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: ergo Beneficiarius beneficij fructuum dominium habet.* Et c. 1. *De Clericis non resid. in 6. sancitur, ut Canonici, qui statim hōis in ecclesia non interfunt, distributionum quotidianarum dominium non acquirant.* Atque hoc idem in Concil. Trid. dicitur, *sess. 22. c. 3. de reform. His omnibus responderet, In primis non disticti nos, beneficiarios esse dominos portionis sibi debitae, & ad victum & vestitum necessitatis, item non negamus eos fructuum omnium prædictam portionem, & aliquid præteream continentium esse dominos, sed dicimus eos comparari, aut vsufructuarijs, quorum vsufructus morte finitur, aut vsuarijs, quibus licet sibi sumere quod est ad vitam necessarium. Ac proinde Canones & Decreta ecclesiastica, cum aiunt: Beneficiarios, fructus facere suos, id iudeo dicunt, quia vsuarijs comparantur, vt tanquam suum capiant, quod est necessarium vitae, quae superant vero, dent ijs quibus ecclesiae lege, & præcepto debent, fatemur itaque Beneficiarium esse dominum fructuum sibi ex beneficio obuenientium, nihilominus debere eum dicimus ecclesiae præcepto quod superat, egentibus erogare, quia hanc legem ei imposuit Ecclesia, sicut haeres sit dominus hereditatis suae fideicommissis, sed ea lege, vt eam in morte alienare non possit aut alteri relinquere, nisi ei, quem testator elegerit. l. deducta. §. vlt. §. l. quidam. §. si quis. ff. ad senat. Trebellianum.*

Secundo obijciuntur, quod ait Gloss. in c. Duo sunt, in verbo proprietatem. 12. q. 1. Clericos esse dominos fructuum collectorum, vbi, collectorum dixit, non colligendorum, qui nimirum ipsi Ecclesiae vel successoribus debentur? Respondeo, mentem Glossae fuisse, Beneficiarios, quod atinet ad fructus vitae vsibus necessarios, & iam collectos vsu-

fructuarijs comparari, quia ex his possunt donare, quod volunt, nihilominus tamen minus fructus ipsi redundantes, in communes indigentium vsus erogare. Canonico iure coguntur. Vnde Glossa ibid. subijcit haec verba: *Sed licet proprietatis fructuum, videlicet collectorum, Clerici sit: eam tamen non potest alicui in morte testamento dare, nisi causa pauperum, sicut haeres, inquit, licet sit dominus rerum, quae fideicommissas accepit, eas restituere alteri debet in morte, nec aliquid potest alienare.* l. Deducta. §. vlt. §. l. Quidam. §. si quis. ff. ad senat. Trebell.

Opponitur tertio loco, S. Thomae sententia in 2. 2. q. 85. ar. 7. quae sic habet: *Si distincta sint bona, quae debent in vsuam Episcopi cedere, ab ijs quae sunt pauperibus. Et ministris, & alij ecclesiae eroganda, & aliquid sibi retinuerit Episcopus de ijs, quae sunt pauperibus, danda, vel etiam in vsuam ministrorum, aut in cultum Diuini expendenda, non est dubium quod contra fidem dispensationis agit, & mortaliter peccat, & ad restitutionem tenetur. De his autem quae sunt specialiter suo vsui deputata, videtur esse eadem ratio quae est de propriis bonis, vt scilicet propter immoderatam affectionem & vsuam peccet quidem, si immoderata sibi retineat, & alius non subueniat, sicut requiritur debitum charitatis. Si vero non sunt prædicta bona distincta, eorum distributio fidei eius committitur, & si quidem in modico deficiat, vel superabundet, potest hoc fieri absque bona fidei detrimento: quia non potest homo in talibus punctualiter accipere illud, quod fieri oportet. Si vero sit multus excessus, non potest latere. Vnde videtur bona fidei repugnare. Et ideo non est absque peccato mortali haec S. Thomae. cuius verba quaeque in suam sententiam trahere conatur. Nauarros & Maior aiunt pro se facere: contra Sorus, Sarmentus, & alij, in oppositam omnino sententiam interpretantur. Certe dubitari non potest, quin fuerit Sanctus Doctor subobscurus locutus. Nec puto eum pro Nauarro. Maiore & alijs facere: nam apertis verbis docet facta beneficiorum diuisione, Beneficiarium esse dominum portionis sibi ob laborem, operam, & ministerium debitae aut deputatae: Clericis portio iure naturali & diuino non debetur, nisi quae est ad vitam necessaria, & de hac inquit S. Thom. potest statuere Beneficiarius idem, quod de patrimonio, ita vt quemadmodum immoderate patrimonium amans, & auare retinens, peccat, nisi ex eo aliorum inopiam subleuet, videlicet extreme vel grauiter indigentium: sic etiam Beneficiarius, si ex fructibus sibi ad vitam necessarijs, cupide vero & auare retentis non subueniat extrema vel grauiter indigenti & necessitate pressis, grauiter delinquit, & hoc est, quod docere voluit S. Thom. quod nos non negamus. Nihilominus quae ex fructibus beneficiorum superflua, & ministerium eorum sit dominus, in communes tamen & frequentes indigentium vsus lege & præcepto Ecclesiae debet impendere, hi enim fructus excedunt portionem Clericis ad vsus vitae debitam: & præcepto ecclesiae, vt eos Clericus in pauperum vsus impendat.*

Quarto obijciuntur: Facta beneficiorum diuisione, fructus Clericis redduntur tanquam laboris merces, operæ ac ministerij stipendium: eorum ergo fructuum dominium penes Clericos est: alioquin operarius non sibi stipendium lucraretur, nihil etiam prodesset bonorum ecclesiae communium facta diuisio, primum enim erant communia, ac deinde sunt in singulos distributa, & deinde facta propria singulorum. Respondeo, beneficiarios esse dominos portionis ad suum victum & vsum destinatae, quo etiam modo ceteri operarij sunt domini mercedis sibi ob laborem debitae, Sed reliquorum fructuum huiusmodi portionem superantium, Beneficiarij dominium quidem habent verum, sed illud habent Canonibus & decretis ecclesiasticis obstructum, & quodammodo impeditum. Si dicas, ergo Beneficiarius restituere debet quidquid superest, si in pauperum vsus non impendat, siquidem accepit ea conditione vt daret pauperibus? Respondeo, peccare quidem, sed ad restituendum non cogi, quia Ecclesiae præceptum dedit Beneficiario, vt quod superat,

infumat

infamari in pauperum usus, non tamen dedit mandatum, ut restituat si non impenderit in pauperes. Ac proinde beneficiorum reditus sunt quadam ex parte Clericorum fideicommissi, ut dicitur quod superat, egeantibus. quem admodum si Rex vel Princeps aliquis mille nummos aureos Titio dedisset, imposito quoque precepto, ut ex eis sibi ad vitam necessaria sumeret, reliquum vero in morte vel vita Caio, vel Sempronio daret. Nihil item refert bona sint diuisa, an indiuisa: quod enim sint diuisa, liberius dominium: quam antea non arguunt. Veluti si Rex Titio mille scuta iure & titulo fideicommissi daret, ut sibi ex eis necessaria ad victum & vestitum perciperet, & reliquum in morte Caio daret. Idem profecto esset, si diceret: Sume tibi hanc totam pecuniam quantitatem: & deinde dedisset preceptum, ut prater id quod esset ad vitam usum necessarium, reliquum in pauperes distribueret. Quoniam haec enim diximus Beneficiarios precepto, & lege ab ecclesia posita, in viuersum, quae ex suis beneficiis superant, aut superant, in usus egenorum erogare debere, soluendae sunt aliae quaestiones.

CAP. IX.

Alia quaestiones ad eandem rem atinentes diluuntur.

Primo quaeritur, An Beneficiarius de fructibus sui beneficij possit condere testamentum? Certe iuris est, eum posse testari de patrimonio, videlicet, de bonis paternae successione vel cognationis iure obtentis; vel arte, doctrina, industria, ingenio acquisitis: vel consanguineorum, amicorum, vel aliorum donatione absque ulla Ecclesiae ratione comparatis, s. *Episcopi*. 12. q. 1. c. *Placuit, eadem causa*, & q. 5. cap. *Quia nos*. c. *Relatum*. 2. §. *Ceterum*, cap. *Requisisti*. §. *Illud, de Testam.* Constat etiam iure communi de bonis ex Ecclesia quaesitis, hoc est, de fructibus beneficij non posse testari. cap. *Episcopi*, c. *sint mansisti*, 12. q. 1. c. *Quia nos*, c. *Cum in officio*. c. *Relatum*. 2. de Testam.

Tota igitur praesens controuersia in duobus versatur: Primo, An consuetudine introduci queat, ut beneficiarius possit de fructibus sui beneficij facere testamentum. Secundo, An Rom. Pont. possit facultatem concedere, ut Episcopi, & alij Superiores, Beneficiarij itidem inferiores testentur de bonis ratione suarum Ecclesiarum quaesitis.

Quod atinet ad primum caput propositae quaestione, duae sunt Auctororum sententiae: quarum primam affirmat posse id consuetudine introduci, siue Beneficiarij sint simplices, nullam rerum Ecclesiasticarum administrationem habentes, siue habentes: nec usum eiusmodi improbandum, si alicubi existerit. Sic opinantur Hostiensis, Ioan. Andreas, Faber, Imola, Antonius, & inter Theologos Palud. Antonius, quos omnes refert Couarruius. De Testam. c. *Cum in officio*, n. 9. id probant, quia beneficiarij etiam Episcopi, & alij Superiores, aut sola lege misericordiae & charitatis debent impendere in egenum usum, quae ipsis superant ex redditibus Ecclesiarum, aut saltem lege & precepto ab ecclesia constituto, quocumque tandem modo id facere cogantur: consequitur, ut solo iure scripto videlicet Canonico prohibeantur testari: sed ius scriptum Ciuile vel Canonicum potest consuetudine, vel ex toto, vel ex parte abrogari.

Secunda opinio negat posse consuetudine introduci, ut Beneficiarius testetur simpliciter ad quosvis usum etiam non pios, quamuis consuetudo testandi ad usum & causas pias possit induci. Sic Archidiaconus, Franc. Barbatus, Aluarus, Pelagius, & inter Theologos Angel. Siluest. & Maior apud Couarruiam De Testam. cap. *Cum in officio* numer. 9. Hanc opinionem defendit Nauarrus in suo illo libello De Redditijs Ecclesiasticis per totam quaestionem tertiam. Vtrumque probat. Primo, quia Beneficiarius

nullum prorsus dominium habet eius, quod ipsi superest ex fructibus beneficij, & lege iustitiae id in communes indigentium usum dispensare compellitur: sed nemo potest de re aliena conficere testamentum. Secundum concludit: quia Beneficiarius solo iure Canonico ad pias causas & usus testari prohibetur: nam etsi in pauperum usum debet impendere id, quod ipsi redundat, prohibuit tamen ecclesia quo minus moriens vel infirmus ad pios usum testetur, ut dum uiuit ac valet, liberalior esset in pauperes, quo fit, ut consuetudo ad pios usum testandi introduci queat. Vtrumque probati potest ex c. *Relatum*. 2. De Testam. vbi consuetudo approbatur, qua beneficiarius testamentum relinquit aliqua in usum pauperum, & locorum Religiosorum, vel consanguineorum, aut aliorum etiam diuitum sed non nisi ratione stipendij, quod sit ipsorum ministerijs & laboribus debitum: ergo consuetudo testandi ad pios usum, approbatur: generalis vero ad quoslibet usum, non item. Abbas in capitulo. *Cum in officio*, de testa. approbat consuetudinem testandi, sed solum de rebus mobilibus, ac modicis, quem sequuntur Siluest. verbo. *Cleric.* 4. Angelus in verbo *emptio*. nu. 12. Redoanus de *solis Eccles.* qu. 1. §. 4.

In hac quaestione illud in primis consuetudine est receptum in Hispania & Gallia, testibus Couarruius, Sarmiento, & Nauarro, locis supra citat. & interprete pragmaticae Sanctionis tit. de Annatis, versic. De adquisitis, ut Beneficiarij Episcopi inferiores, si Religiosi non sint, testamentum efficiant de fructibus suorum beneficiorum. Item, ut si ab intestato moriantur succedant eorum haeredes, videlicet parentes, vel fratres, vel alij consanguinei. Et in Hispania huiusmodi consuetudo, ait Couarruius, priuatis regni legibus comprobatur. Nam Carolus V. anno sal. humanae 1542, & Philippus II. eius filius an. 1566. lege lata praeeperunt hanc consuetudinem seruari. Ceterum ea consuetudo vim habet, non quia legibus laicorum confirmetur, sed quia Pontificum Romanorum consensu approbatur. Neque enim Principes profani possunt aliquid statuere de causis Ecclesiasticis quod si statuunt, irritum est & inane statutum des. 96. in principio *ibi Glossa c. bene quidem*. §. c. *ubi nam*, *Cum similibus*. Et certe non est cur ea consuetudo damnetur, cum in ecclesia satis iam nota sit atque permessa. Nusquam tamen siue in Hispania, siue Gallia, Italia, Germania, Polonia, Sicilia consuetudine introductum est, ut Episcopi, & alij his superiores, de redditibus ratione suarum ecclesiarum quaesitis testamentum efficiant; ac idcirco non nisi concessu & priuilegio Rom. Pontif. testantur. Praeterea Beneficiarij Episcopi inferiores, qui Religiosi non sunt, in Hispania, & Gallia, non solum de fructibus beneficiorum ad pios usum & causas testantur, sed etiam simpliciter ad quoslibet etiam non pios, & eis sine testamento decedentibus succedunt haeredes in fructibus beneficij pertinentibus ad eum annum in quo Clericus mortuus est, ut parentes, fratres, ceterive propinqui, etiam si diuites sint, & multis bonis abundent. Neque vero est, quod nobis Nauarrus dicat, solum in more positum esse ut in pios usum testentur, nam certe ex ipsa consuetudine oppositum apparet: nec item est, quod cum Panormitano dicas, solum valere consuetudinem, ut succedant in modicis; nam generatim habet consuetudo, ut succedant in omnibus, siue modicis, siue magnis fructibus.

Obiicies, Beneficiarios lege iustitiae quae superant, in pauperes erogare debere: sed legi iustitiae, cum sit naturalis, consuetudo derogare non potest: ergo talis consuetudo est corruptela. Respondeo, ex supradictis, Beneficiarios, vel iure tantum charitatis debere, quod superat, in communes & solitos pauperum usum elargiri, vel saltem praecipuo & lege ab Ecclesia data: non autem, ut putauit Nauarrus, lege iustitiae, videlicet, quod a pijs & Religiosis hominibus sint bona Ecclesiae donata eo pacto, & conuentione, ut inde sibi sumerent Clerici necessaria, & reliqua in communes egenium usum impende-